

SLOVENSKI SOKOL.

Štev. 1.

V Ljubljani, 25. januarja 1904.

Leto I.

Bratje Sokoli!

V razvoju vsake stvari se pojavi trenotek, ko se pokaže potreba, izpopolniti nje uredbo in pripomočke za koristni njen obstoj ter uspešno vršitev njenih nalog, tako nujna, da lahko rečemo: brez te izpopolnitve je dobro delovanje če ne morda naravnost nemogoče, pa vsaj otežkočeno tako, da uspeh ni primeren velikemu trudu, proizročnemu po pomanjkljivi uredbi, po nezadostnih sredstvih.

Navdaja nas vesela zavest, da je slovensko Sokolstvo naše dni dospelo v svojem razvoju do take stopnje, na kateri potrebuje v boljše doseganje svojega ponosnega in vzvišenega cilja popolnejše uredbe in boljših pomočkov, nego jih je imelo doslej.

Snujemo slovensko sokolsko zvezo, uredbo, ki naj zbliža sokolska društva in jim da določeno enotno smer, uredbo,

ki naj jim z osnovo naprav, nedosežnih posameznim, omogoči lažjo, popolnejšo, uspešnejšo vršitev sokolskih nalog; tu pa imate slovenski sokolski list, nov pomoček slovenski sokolski organizaciji! Rodila ga je živa potreba, vzbudile so ga v življenje glasne želje!

Naloga mu bo, da širi umevanje sokolske misli v slovenskem narodu; da pogloblja to umevanje v sokolskih krogih; da seznanja slovenski svet s teorijo sokolske telovadbe; da se v njem verno zrcali slovensko sokolsko življenje; da z glavnimi potezami očrtava razvoj telovadbe po slovanskem in drugem svetu.

Izpodbuja nas dobra sokolska volja, da storimo vse, karkoli je v naših močeh, za dobro vsebino lista; za dobro njegovo gmotno stališče — glejte vi, bratje Sokoli!

Pogled nazaj in naprej!*)

Zveza društev je organizacija organizacij: organizacij z enakimi težnjami, z istim ciljem.

Ljubljanski „Sokol“ ima že deset let naročilo, da ustanovi slovensko sokolsko zvezo.

Ustanovil je doslej ni, ker je ustanoviti ni mogel! Do najnovejšega časa je nedostajalo za to obeh pogojev. Slovenska sokolska društva so se ojačila šele v zadnjih letih tako, da moremo reči: to so temeljne organizacije, ki jih je moči združiti v organizacijo višje vrste. Slovenska sokolska društva so pa tudi šele v zadnjem času zazrla skupni cilj vsemu Sokolstvu!

Kako to, da se je slovensko Sokolstvo tako pozno pričelo razvijati, zakaj je tako pozno jelo težiti za pravim svojim ciljem in tako šele začelo resnično sokolsko življenje? To vprašanje, zdi se mi, ni, da bi ga odpravil s kratkimi besedami.

Takoj naj poudarim, da krivde ne smemo iskati v nedelavnosti očeta sokolskega, „Sokola“ ljubljanskega. Ne! Ljubljanski „Sokol“ je delal razmerno več nego sploh kako slovansko sokolsko društvo. To nam kaže njegova zgodovina, ona nas pa tudi uči, da so vzrok poznemu razvoju slovenskega Sokolstva male razmere malega naroda slovenskega.

Zgodovina ljubljanskega „Sokola“ je za dolgo vrsto let zgodovina slovenskega Sokolstva vobče.

Delim jo v tri dobe. Kdaj neha ena in se začne druga, to določiti je

težavno. Doba se izliva, prehaja polagoma v drugo. Morda pa lahko rečem, da prva doba sega do prvih let osmega desetletja prejšnjega veka. Bila je to, zlasti v svojem začetku, doba vztrajnega dela za probujanje slovenskega naroda, doba silne narodne navdušenosti, pa — majhnega števila narodnih delavcev! „Sokol“ je bil krčevito delaven! Kakor je bilo sto sredstev v to, da se narod prebudi iz spanja, da se Slovenci zavedo svojega slovenstva, tako je imel tudi Sokol sto različnih nalog! In moral jih je imeti, ker male slovenske razmere dolgo časa niso rodile nikogar, ki bi mu odvzel vršitev stoterih teh potrebnih nalog. Edino starejša ljubljanska „Čitalnica“ mu je stala na strani. Velikansko delo je dovršil Sokol v tej dobi, in s spoštovanjem in z občudovanjem se moramo spominjati mož, ki so v tem času z brezprimerno požrtvovalnostjo delovali v ljubljanskem „Sokolu“.

Trudapolno pa neumorno delo „Sokolovo“ v tej dobi je naposled vendar rodilo obilo sadu. Vsled zgleda, vsled izpodbude, vsled podpore „Sokolove“ se je v probujenem narodu začelo ustanavljati društvo za društvom — morda jih je danes že preveč, v tem oziru je sad prebil! — po vsej pravici smemo imenovati ljubljanskega „Sokola“ očeta slovenskemu društvenemu gibanju, zlasti v Ljubljani. Kar je bilo dosihdob združeno v „Sokolu“, se je porazdelilo polagoma med vedno bolj se množeča društva; društvo za dru-

*) O slovenski sokolski zvezi poročal dr. V. Murnik na slavnostnem zborovanju ljubljanskega „Sokola“ ob njegovi štiridesetletnici dne 27. septembra 1903.

štvom je vzelo „Sokolu“ nalogo za nalogo: „Sokol“ je dovršil sijajno svojo začasno vlogo, z zgledom pokazal drugim društvom naloge, pri tem pa, dolga leta vestno izpolnjujoč le začasne svoje naloge, izgubil izpred oči svoj pravi cilj, pozabil svoje trajne naloge. Brez namena je bil naenkrat! „Sokol“ je padel in skoro da ni padel malo pred svojo 25letnico. Ali kmalu se je zopet ojačil, spomnil se je prejšnjih zlatih časov in jih hotel zopet pričarati nazaj; misleč, da so mu tudi sedaj iste naloge, katere so mu morale biti v prvih časih, se je v tej drugi svoji dobi z vso vnemo posvetil iznova vršitvi teh začasnih nalog, ne meneč se za to, da so mu jih odvzeli že drugi činitelji. Vsako delo pa mora imeti kak uspeh, in tako je tudi to marljivo delovanje imelo za „Sokola“ uspeh ta, da si je pridobil zopet stari ugled nazaj, ugled prvega družabnega in zabavnega društva v Ljubljani. To je doba živahnih žurfiksov, zabavnih veselice, veselih izletov, sijajnih slavnosti; „Sokolova“ maskerada je postala v tej dobi prva prireditev te vrste v Ljubljani. Vse, celo telovadba, se je podredila edinemu namenu, napraviti iz Sokola prvo društvo v socialnem oziru. Možem, ki so ga dvignili na to mesto, bodi čast in hvala! Pripomogli so k temu, da je ugledno društvo z mnogoštevilnimi člani tem uspešneje moglo začeti svojo pravo nalogo. Obenem namreč, ko je stopil „Sokol“ v družabnem oziru na prvo mesto, se je pa že začelo v društvu razmotrivati vprašanje, če morda vendar naloga, ki jo izvršuje društvo, ni času primerna, če morda vendar ni „Sokolu“ odločena neprimerno večja in višja naloga, nego jo vrši sedaj. Naposled so

Čehi morali pokazati pravi cilj ljubljanskemu „Sokolu“, v prvi dobi prisiljenemu, vršiti sto postranskih nalog, tako da se je toli silno uživel v to vlogo „društva za vse“, da mu v drugi dobi niti do zavesti ni prišla njegova prava naloga. Male slovenske razmere, ki so ljubljanskemu „Sokolu“ naložile silnih in težavnih začasnih nalog, so ga odvrnile tako daleč od pravega cilja, da je potreboval čeških kažipotov k njemu nazaj. Da pa ljubljanski „Sokol“ po dolgih, dolgih letih, nevajen novega dela, ostarel in truden od velikanskega prejšnjega dela, ni podlegel nevarni operaciji, ki jo je bilo treba izvršiti na njem, ampak da je prebolel vse bolečine in poln mlade energije začel novo krepko življenje, to priča, kako znamenita življenska moč tiči v tem društvu!

Pred kakimi osmimi, desetimi leti se mu je pričela ta nova doba. Z intenzivnem notranjim delom se sedaj usposablja za uspešno vršitev prave sokolske naloge. Iz „društva za vse“ se poraja prava vzgojevalnica naroda. Vso skrb obrača na temeljno sredstvo v dosego sokolskega cilja, na telovadbo. Največjo važnost poklada na vzgojitev sokolskih vaditeljev, teh prvih sokolskih delavcev, ki jim je izročena vzgoja sokolska.

Uspeh tega večletnega intenzivnega dela ljubljanskega „Sokola“, uspeh čisto drug od uspehov prejšnjih let, se je pokazal v najnovejšem času: iz ljubljanskega „Sokola“ je izšlo razmeroma veliko število sokolskih vaditeljev. Vzgojil jih je sam sebi, vzgojil pa tudi skorovsem slovenskim sokolskim društvom. In sedaj je prenehala zgodovina lju-

bljanskega „Sokola“ biti zgodovina malone vsega slovenskega Sokolstva. Ljubljanski „Sokol“, ki je bil v prvi dobi neposredni ali posredni zbuditelj velikega števila delavnih nesokolskih društev, je šele po več nego tridesetletnem obstoju mogel sokolska društva zbuditi v trajno in krepko življenje. Podružnice, ki si jih je osnoval v prvi dobi, so izginile brez sledu: sokolska društva, ustanovljena proti koncu druge dobe, so se po navdušenem vzletu zazibala v spanje. Razen tržaškega in celjskega Sokola — povsod mir! Mir in pokoj je bil to, ki ga ni povzročila samo lenoba, ampak pred vsem slabo znanje sokolske stvari. V vseh društvih pa se je v začetku zadnjega desetletja prejšnjega veka pokazala težnja, izkoptati se iz nedelavnosti. Zbudila se je živa želja — po zvezi! Društva, ne vedoč kaj in čemu, so od nje pričakovala — vsega! Leta 1893. je dobil ljubljanski „Sokol“ naročilo, da ustanovi to zvezo.

Ustanovil je ni, ker je ustanoviti ni mogel! Kaj pa naj bi bil zvezal? Izmed osmih takratnih društev je bilo, optimistično šteto, samo v dveh pogojev za to, da bi bila zveza za življenje godna. Zategadelj pa je bila ljubljanskemu „Sokolu“, ko se je osvestil svoje prave naloge, ko se je sam usposobil za nje dobro vršitev, prva skrb, da tudi druga društva usposobi za sokolsko delo. Danes je malone v vseh sokolskih društvih intenzivna delavnost. V peterih delujejo bivši vaditelji ljubljanskega „Sokola“, skoro v vseh drugih pa po tedanjih ljubljanskih ali bivših ljubljanskih vaditeljih izur-

jeni vaditelji. Šele sedaj torej lahko pristopimo k ustanovitvi zveze, šele sedaj pa se moremo nadejati, da bo ta zveza **funkcionirala!**

Odbor ljubljanskega „Sokola“ mi je naročil, naj izdelam načrt zveznim pravilom.*) Sklenil pa je, da tega načrta ni dati že danes na razgovor, ampak v tisk in ga doposlati vsem slovenskim sokolskim društvom, da temeljiteje, nego bi bilo danes mogoče, razmišljajo o njem in kake pomisleke povedo po svojih odposlancih, ki naj bi se v najkrajšem času zbrali v Ljubljani.

Ob drugi priliki mi bo torej zastopati svoje nazore o načinu, po katerem se naj organizira slovenska sokolska zveza. Danes pa, ko poteka ljubljanskemu „Sokolu“ 40. leto, danes, na ta pomembni praznik, dvignimo slovenski Sokoli svoj pogled od težavne poti sokolske in ga pozorno vprimo v daljavo, da nam vsem postane jasno viden naš cilj, jasno viden tudi tistim, ki so doslej, morda majaje z glavami, hodili z nami našo sokolsko pot. Razpršimo še zadnje dvome o tem, da je prava, uverimo se, da je cilj, ki za njim teži dandanes ljubljanski „Sokol“ in ž njim vse aktivno slovensko Sokolstvo, res edino mogoči sokolski cilj!

Kaj hočemo torej, kaj moramo hoteti, ako naj ima naše Sokolstvo pravico do življenja, če naj ne bo naše sokolovanje igračkanje, če naj ne vozimo svojega sokolskega čolniča brez cilja in namena v samo zabavo, zabavo sebi in tistim, ki bi ob bregu gledali nedelavni nas nedelavne.

Do dna duše sem preverjen, da mora in **more** biti naš cilj edino le

*) Zvezna pravila prijavimo svoječasno.

tisti, ki si ga je postavilo češko Sokolstvo!

Ta cilj je označil ustanovitelj in organizator češkega Sokolstva takole:

„Prva in splošna naša naloga je ta, da, pred drugimi poklicani, ohranjamo narod svoj pri tisti vsestranski čistosti, ki ne dopušča, da bi narodi izumrli, pri tisti trajni in čvrsti moči, pri tistem zdravju telesnem, duševnem in нравnem, ki ne dovoljuje, da bi se pokazalo kakšno izprijenje in tako kakšen zastanek, kakšno nazadnjaštvo, ta najgrši, da, moralni zločin, storjen narodom.“

Kaj hoče reči s tem Tyrš?

J. Křen razlaga to v časopisu „Sokolu“ iz l. 1898. v članku „V červancih nové doby českého Sokolstva“ takole: Cilj češkega Sokolstva je, da da in ohrani narodu najpopolnejšo moč, ki s svojo dovršeno mogočnostjo nepremagljivo in trajno zagotavlja narodu življenje v neskončni čvrstosti, moči in neminljivi navdušenosti. Če je pa to njegov cilj, mora širiti in dosežati najpopolnejše lastnosti, zmožnosti in moči telesne, duševne in нравne. To se doseže z razumno vzgojo

1. telesno do onega telesnega zdravja, one moči in čvrstosti ter mične krasote, ki jo opažamo na antičnih telesih;

2. s harmonično telesno in duševno vzgojo, ki temelji na težnji, doseči absolutno prostost in samostojnost telesno in duševno, in ki ji je podlaga prosveta, napredek in „lastna sodba“ vsakega posameznega človeka;

3. s harmonično telesno, нравno in duševno vzgojo, ki

jo vodi težnja, doseči absolutno samodovoljnost vsakega posameznega v vsakem oziru, telesnem, duševnem in нравnem, vzgoja, ki temelji na popolni enakosti, bratski ljubezni in človečnosti, odkritosti in na vseh lastnostih, ki jih obsega pojem „čisti značaj“.

Taka je torej češka sokolska ideja, tak je češki sokolski cilj. Ravno taka pa mora biti tudi slovenska sokolska ideja, ravno tak mora biti tudi slovenski sokolski cilj! Visok cilj je to in morda se bo komu zdel previsok za nas slovenske Sokole, vajene nižjega poleta, morda bi bil kdo mnenja, naj bi se naše Sokolstvo zadovoljilo s ponižnejšim, nižjim, bližjim, dosežnejšim ciljem, „primernim našim razmeram“! Napačno bi bilo tako mnenje. Še z mnogo večjo silo nego Čehi moramo težiti Slovenci za tem ciljem! Naše razmere so tako majhne, da se moramo še mnogo bolj napeti nego pa Čehi, da se ohranimo, kaj še da se povzpne! Kakor mornarji smo na širnem morju, ki jim je ob silnem viharju z vztrajnim delom in naporom dospeti do daljne kopne zemlje ali pa se potopiti. Da, tako se mora reči: ali napnemo Slovenci vse svoje moči, da vsakega posameznega uda udovršimo do skrajne meje, ki je pri njem mogoča, in tako ves narod udovršimo do skrajne mere, ki je je zmožen, ali pa se utopimo v valovih, utonemo med drugimi narodi! Tretje stvari ni, srednje poti ni, cilja, ki bi ležal v sredi kje, ni! Imejmo, uberimo ta visoki cilj, ali pa nimamo nobenega cilja!

Tu se ne da mešetariti! Ali vzemimo sokolsko idejo, popolno in čisto, kakor je vznikla v genijalnih glavah ustanoviteljev slovanskega Sokolstva, ali pa ne imenujmo tega, za kar bi se

sicer ogrevali, sokolske ideje. Sokolska ideja se ne da prilagoditi razmeram. Ne da se jim prirojati, ne da se jim priravnati, ker je sama **ideja premembe, preustrojitve razmer v boljše, v najboljše!** Motil bi se, kdor bi menil, da je sokolska ideja primerna češkimi, ne morda splošno narodnim, ampak celo samo sokolskim razmeram. Pogleda naj v češke sokolske liste in bral bo, kako silno in trudapolno delo imajo na Češkem zastopniki sokolske ideje, češki sokolski delavci, da izpremene maso češkega Sokolstva v zmislu sokolske ideje.

Cilj sokolski je tako visok, je tako daleč, da bi se z isto upravičenostjo kakor nam moglo očitati tudi češkimi Sokolom, da so utopisti, da

stremijo za ciljem, ki ga ni moči doseči. No, ne bojim se, da bi kdo to očital treznim severnim našim bratom, zdi se mi pa, da bi slovenski Sokoli imeli malo poguma, če bi rekli, da ta cilj ni za naš, če bi dejali, da si upamo preveč. Bojazljivci pa nismo mi slovenski Sokoli! Ljubljanski Sokol, ki je koračil neustrašeno vsem naprej, ko je šlo za to, da se ohrani slovenskemu narodu slovensko ime, pojde pogumno naprej tudi sedaj, ko gre zato, da se Slovincem pridobi in ohrani življenje, polno vrednosti in časti, ko gre za to, da si Slovenec pridobi in ohrani popolno pravico, ponosno se udariti na prsi in zaklicati: Slovenec sem in — **kdo je več?!**

Sokolski telovadni sestav.

Sokolska telovadba.

Temeljno sredstvo Sokolstvu v dosEGO njegovega cilja so telesne vaje, ki jih je vaditi po gotovih načelih in z gotovim namenom: sokolska telovadba ni akrobatika, dražeča živce gledalcev, ona ni šport, ki že spričo svoje enostranosti vpliva škodljivo na razvoj telesa, šport, ki pa naravnost in neposredno škoduje zdravju, če ga gojiš pretirano, k čemur te enostranost s svojo enoličnostjo vabi z uspehom, če nisi starec ali človek brez temperamenta, — sokolska telovadba je marveč vsestranska, nepretirana, toda nepretirana, močem telovadca primerna, enakomerna vadba vsega te-

lesa, ki naj v njem ustvari trdno zdravje in jekleno telesno vztrajnost; vadba, ki naj harmonično razvije telesne in duševne moči do one skrajnje meje, katero sploh dopuščajo narava in zmožnosti telovadca; vadba, ki pa mora v telovadcu vzbuditi tudi krepko in trdno voljo, svoje do skrajnje mogoče mu meje razvite zmožnosti z železno energijo uporabiti sebi v prid, narodu v korist! Telesna in duševna izobrazba „Sokolu“ nista ločeni stvari, ne, ampak tesno sta spojeni, kakor sta tesno spojena duh in telo: sokolska vadba telesa pripravi in ohranja čvrst in zdrav temelj za dobro izobrazbo duha. To pomenja Sokolom rek: „Mens sana in corpore sano — zdrav duh v zdravem

telesu!" Tako umevaj to naše geslo pred vsem sokolski vaditelj, ki mu je prevažna naloga: vzgoja podrejene mu vrste telovadcev.

Potreba telovadne teorije.

Izmed vseh zahtev, ki jih je vpoštevati sokolski telovadbi, je najvažnejša vsestranost. Sokolski vaditelj bo tem uspešneje mogel ustrezati temeljni tej zahtevi, čim obsežneje bo zmagoval telovadno tvarino ali vadivo, čim obširnejše bo njegovo znanje telesnih vaj. Obseg telesnih vaj pa je tako obilen, vadivo je tako bogato, da bi ga vaditelj ne mogel zmagati niti v manjši meri, kaj še vsega, — da bi ga ne mogel uporabljati primerno zahtevam, ki mu jih nalagata vsestranost in ž njo združena raznovrstnost, če bi ne imel pripomočka v teoriji telesnih vaj. Ne zadostuje nikakor, da bi bil vaditelj samo takozvan „izvrsten telovadec“ — par imenitnih vaj že donese pri nas lepi ta naslov — kakšen križ pa ima tak izvrsten telovadec, če ga doleti naloga vaditelja, kolika zadrega, kakšne vaje naj kaže! Pravzaprav pa niti resnično izvrsten telovadec ne moreš postati brez dobrega teoretičnega znanja; če ga nimaš sam, posoditi ti ga mora dober vaditelj!

Praktična potreba je dala torej bolj nego na kakšnem drugem torišču pri telovadbi povod za teoretično razmišljanje. Iz prakse se je osnovala naša teorija — za prakso: teorija in praksa nista nemara nikjer v tako tesni zvezi kakor pri telovadbi. Zato pa tudi sme biti naša teorija še veliko manj nego kakšna druga prazna igra misli. Posledki telovadnega teoretičnega raz-

mišljanja niso namenjeni za temno sobo bledega učenjaka, ampak uporaben pripomoček naj bodo sokolskemu vaditelju v svetli telovadnici ali na prostem telovadišču, polnem luči in življenja. Teorija mora biti vaditelju prava vodnica pri vadbi izročene mu vrste. Ona mu mora podajati vadivo v taki razpredelbi, v takem **sistemu ali sestavu**, da ga lahko temeljito zmaguje in da so enostranost, pa tudi enoličnost in, nje posledica, dolgočasnost izključene: brez teorije je tu dolgočasna — praksa!

Kakšen mora biti telovadni sestav!

Telovadni ali vadbeni sestav ima torej na tak način razporediti vse telesne vaje, da omogoči lahek in hiter, popoln in jasen pregled ter pravilno predstavo vse vadbene tvarine. Razčleniti in razporediti mu je gradivo tako, da je vsaka zmešnjava izključena. Ni lahka ta naloga! Naš sokolski vadbeni sestav, ki mu je zasnovatelj genijalni dr. Miroslav Tyrš, jo je rešil na preznamenit način. Skromno imenuje Tyrš svoj sestav — poskus, a ta poskus se v praksi že dolgo vrsto let sponaša najizvrstneje.

Za ta svoj „poskus“ pa nam Tyrš sam podaje merilo, po katerem naj sodimo, če je njegov sestav dober ali slab. Vsaj v glavnih potezah nam je navesti njegova izvajanja:

Če nas kdo vpraša, ali zadostuje, sprejeti kakšen tuj telovadni sestav, odgovorimo, da ne zadostuje, da nobeno izmed dosedanjih prizadevanj po utemeljenem našem prepričanju ni doseglo svojega cilja. Ni doslej nobenega strogo znanstveno in obenem praktično sestavljenega vadbene se-

stava, nobenega, ki bi popolnoma ugaljal logičnim zahtevam in se tudi tesno prilagal učni metodi. V tem temelji hkratu upravičenost, da, dolžnost naša, da smo iznova izkušali doseči ta cilj. V koliko smo dospeli do njega, v koliko je naš poskus zadovoljivejši, naj nepristransko sodijo poznejši. Z razpravo znanstvenih pogojev vsake sestavnosti podajemo sami merilo za to razsojo.

Prvi in najvažnejši pogoj pravnega sestava je primerna razdelitev tvarine, obsežene v njem. Veda je že davno določila zakone take razdelitve. Pri tem je pred vsem važno troje: delilo, delitev in red, v katerega denemo dele.

a) Delilo je, splošno rečeno, tista okolnost, glede na katero se je izvršila delitev. Izmed vseh mogočih mora biti najbolj utemeljeno ter čisto izvedljivo. Potrebna je dalje tudi praktičnost delila, deli morajo biti uporabni za prakso. Paziti je naposled tudi na to, da vaje, po svoji sorodnosti očitno spadajoče vkup, niso odtrgane druga od druge.

b) Delitev naj pred vsem obsega ves deljeni predmet. Dober sestav mora omogočiti izčrpanje vse vadbene tvarine. Popolnost je torej nujna zahteva. Izgibati pa se je „papimate“ popolnosti; taka bi bila, če bi na pr. pri prostih vajah za vsak prst ali celo za vsak prstov členek navedli posebno vajo. Izključnost zahteva, da se deli, v katere razpada kaka večja ali manjša celota, vzajemno izključujejo, tako da se to, kar je v enem obseženo, ne ponavlja v drugem docela enako ali le z nebistvenimi razlikami. Preglednost je nadaljnja zahteva. Ž njo v zvezi je členkovanaost v razdelitvi obsežnejše tvarine: celota se razdeli na dva ali več glavnih delov, ki razpadajo zopet na podrejene, ki se zopet cepijo v druge nižje.

c) Razvrstitev delov mora biti utemeljena, ne poljubna. Del se pripoji drugemu naravi primerno, ves razpored bodi tak, da po razložitvi njegove zveze vsakdo izprevidi, da drugačen niti biti ne more.

Naposled je še paziti tudi na metodičnost v razvrstitvi posameznih oddelkov. Metodičen pa je razpored pred vsem glede na popis posameznih vaj takrat, kadar dobro raz-

jasnimo vse na svojem mestu, ne da bi bilo za zadostno umevanje treba poznejših, bralcu še neznanih delov. Potem pa se metodičnost nanaša tudi na pouk tako, da sestavni razpored ali docela krije razpored, v katerem naj se počuje in vadi (to je redko docela mogoče), ali pa se vsaj lahko da vanj prevesti.

Te bistvene znake mora po splošni vedi in strokovni izkušnji imeti pravilna razdelitev tvarine. Če pa mestoma ni moči ugoditi vsem zahtevam, ker se morda protivi druga drugi (na pr. praktičnost delila utemeljenosti razvrstitve), mora razsodni premislek izenačiti protivje ali pa odločiti, kateri gre prednost v posameznem primeru. (O tělocvičné soustavě Sokolské. Úvahy všeobecné. Sokol 1871.)

Tyršev telovadni sestav.

Za razdelitev vadbene tvarine v celoti in v posameznih delih so važne vnanje okolnosti in notranje lastnosti. Izbrana temeljna podlaga je tu odločilna kakor za splošno tako posredno tudi za podrobno razpredelitev vadiiva.

Za temeljno, najširšo, najsplošnejšo razdelitev vse vadbene tvarine*) je Tyrš vpošteval dvoje:

1. Vse telesne vaje je moči izvajati
  - a) brez pomoči ali brez odpora (upiranja) sotelovadcev, ali pa
  - b) le vsled pomoči ali ob odporu drugih telovadcev;
2. v primeru 1. a) ter tudi 1. b) pa je razločevati,
  - a) ali je vaje moči izvesti brez vsake posebne priprave ali orodja,
  - b) ali pa je zanje treba orodja, in sicer
  - z) trdnega, tako da se gibamo čeznje ali na njem, ali pa

*) Tyrš se je omejil na telovadbo v ožjem zmyslu, to je na vaje, ki jih je moči izvajati v telovadnici. Izpuščeno je torej plavanje, kolesarjenje, jezdarjenje itd.

3) gibljivega, tako da ga dvigamo, mečemo, sukamo, krožimo itd., skratka: da telovadimo **ž** njim.

Na tej podlagi imamo naslednje najširše dele sestava: štiri vadbene **stroke**:

I. vaje brez orodja, brez pomoči in brez odpora drugih,

II. orodnje vaje,

III. vaje s pomočjo drugih,

IV. borilne vaje.

Vadbene stroke pa deli Tyrš dalje na **razrede**, te na **panoge**, dalje v **vrste** (glavne in podrejene), v **načine**, na koncu vse razdelitve pa se nam pokažejo posamezne konkretne vaje: **tvori**.

Stroke, razredi, panoge — ta razdelitev je splošnega značaja, in sicer v stroke in razrede še neposredno na glavni podlagi, panoge po vnanjih okolnostih, na pr. po orodju, skupljajo vaje v zaključeno celoto. Vrste že družijo vaje po gotovem skupnem notranjem značaju; tako dobimo vaje, ki imajo bistveni znak svoje vrste, sicer pa se razlikujejo med seboj: imenujemo jih vadbene prvine ali elemente, ker se v svojem bistvu ne dajo več deliti, dopuščajo pa razne načine izvedbe. Šele, ko smo določili ta način, se nam pokaže konkretna vaja, tvor. (Dalje prih.)

II. izlet slovenskega Sokolstva

v Ljubljani v dneh 16., 17. in 18. julija 1904.

Proste vaje.

Temeljna postava: spetna stoja, priročanje, roki stisnjeni v pest.

I.

1. Prednožno skrčiti desno nogo — zaročno skrčiti. (Slika z desne strani.)

2. Suniti v prednožno stojo desno nogo — suniti naprej (v predročanje) — zmerni zaklon. (Slika s strani.)

3. Odnožna stoja z desno — odročiti. (Slika od spredaj.)

4. Spetna stoja (s prisunkom desne noge) — priročiti.

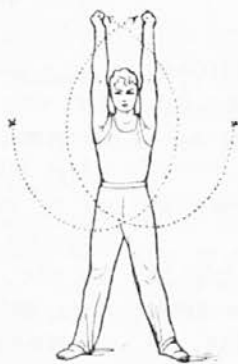
5., 6., 7., 8. Isto z levo nogo.

Palčki položaj rok.

II.

1. Predložiti not desno nogo — odročiti.

2. Odkoračna staja, desno — s čelnimi loki not navzdol (desno roko pred levo) — vzročiti.

3. $\frac{1}{2}$ obrat na levo v poklek z desno nogo — predročiti (po najkrajšem potu).

4. Vzklon in spetna staja (s prisunkom desne noge) — priročiti.

5., 6., 7., 8. Isto.

Palčji položaj rok.

III.

1. Poklek z desno nogo — priročno skrčiti in suniti v vzročenje (hipoma, spojeno).

(Slika s strani.)

2. Vztrajati v pokleku z desno — z levo suniti v stran v odnožno stajo — odklon na desno (trup v isti črti z levo nogo) — desno roko opreti ob tla — levo odročiti.

3. Vztrajati v pokleku z desno — levo prednožno skrčiti (v položaj kakor pri 1.) — roki (v pest stisnjeni) v bok.

4. a) Vzklon in spetna staja (s prisunkom desne noge) — priročiti.
b) $\frac{1}{2}$ obrat v levo.

5., 6., 7., 8. Isto.

Palčji položaj rok.

IV.

1. Čepenje — predročiti.
(Slika z desne strani.)

2. Izpad z desno nogo na desno stran — odročiti na levo.

(Slika od spredaj.)

3. $\frac{1}{2}$ obrat na levo v poklek z desno — predklon — zaročiti.

4. Vzklon in spetna stoja (s prisunkom desne noge) — priročiti.

5., 6., 7., 8. Isto.

Palčji položaj rok.

V.

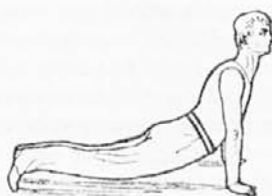

1. Prednožna stoja z desno — vzročiti (s predročanjem).
(Slika z desne strani.)

2. $\frac{1}{2}$ obrat na levo — z desno prinožiti in čepenje — predročiti (po najkrajšem potu.)

(Slika s strani.)

3. Ležna vzpora za rokama.
(Slika s strani.)

4. Vzklon v spetno stojo — priročiti.

5., 6., 7., 8. Isto.

Palčji položaj rok.

Vaje na orodju,

določene za tekmovalno telovadbo ob II. izletu slovenskega Sokolstva.

Na drugu.

Višji oddelek.

A. Kolečne vaje.

1. Iz kolebanja z nadprijemom: vzklopni naupor — (spojeno) premah odnožno z levo not (med roki) — spad nazaj, prevlek desne noge do vznosne vese zadaj — vzmetni naupor zadaj — toč v opori zadaj nazaj (vznak) — spad nazaj, z obonožnim prevlekom do vznosne vese spredaj — vzklopni naupor — (spojeno) odbočka.*)

2. Iz kolebanja z nadprijemom: pri zakolebu (kolečni) naupor — spad nazaj do vznosne vese spredaj — vzklopni naupor — odkoleb do vese — velevznik — podmet.

3. Iz kolebanja z nadprijemom: velevznik — podmetnokolečni naupor — spad nazaj do vznosne vese spredaj — vzklopni naupor — premik do stoje na tleh.

4. Iz kolebanja z nadprijemom: pri zakolebu (kolečni) naupor — (spojeno) odnožni premah z levo not (med roki) — spad nazaj, s prevlekom leve noge do vznosne vese spredaj — podmetno-kolečni naupor — premik spredaj (do vese) — velevznik — podmet s celim obratom.

5. Z naskokom: nadprijem, vzmetni naupor — premik spredaj (do vese) — jezdni naupor z levo (desno) nogo (not, med roki) — cel obrat v desno (levo) do jezdne opore z nadprijemom — spad nazaj, s prevlekom desne (leve) noge do vznosne opore spredaj — vzklopni naupor — premik spredaj do vese — (spojeno) s prevlekom obonožno, upognjeno) vmik zadaj do hipnega prednosa v opori spredaj — seskok.

B. Tezne vaje.

1. Iz iztegnjene vese spredaj z nadprijemom polagoma do vznosne vese spredaj — prevlek obonožno do strmoglave vese zadaj — vzvlek***) zadaj do vzpore zadaj — preprijem v podprijem — v skrčeni vesi zadaj zakoleb — pri predkolebu seskok.

2. Iz iztegnjene vese spredaj z nadprijemom — vzvlek spredaj — sevlek naprej —

strmoglava vesa spredaj polagoma do hipne (naznačene) razovke spredaj — prednos — obonožni prevlek — s sunkom do razovke zadaj — iztegnjena vesa zadaj — (uleknjeno) vzvlek zadaj — spad v vznosno veso zadaj — (spojeno) obonožni prevlek — podmet.

3. Iz iztegnjene vese spredaj z nadprijemom — tezni naupor soročno — sevlek naprej do prednosa — v prednosu s celim obratom v levo (desno) do iztegnjene vese spredaj s podprijemom — vzvlek spredaj — razovka s podporo ob desnem (levem) komolcu — seskok nazaj.

4. Iz iztegnjene vese spredaj z nadprijemom — tezni naupor do prečne skrčene opore v desno (levo) — pol obrata do skrčene opore zadaj s podprijemom — razovka v skrčeni opori zadaj — razovka v iztegnjeni vesi zadaj — vznosna vesa zadaj — vzvlek zadaj (s podprijemom) — preprijem v nadprijem — sevlek nazaj uleknjeno do strmoglave vese zadaj — obonožni prevlek do vznosne vese spredaj — prednos — iztegnjena vesa spredaj — seskok.

5. Iz iztegnjene vese spredaj z nadprijemom — vzvlek zadaj (do vzpore zadaj) — dvojni obrat v levo (desno) do vzpore zadaj — razovka v skrčeni opori zadaj — vzpora zadaj — cel obrat v desno (levo) do vzpore spredaj — sevlek naprej uleknjeno do iztegnjene vese spredaj — seskok.

Na bradlji.

Višji oddelek.

A. Kolečne vaje.

1. Na začetku: Z naskokom vzklopni naupor — uleknjeno do stoje na ramenih — potoč***)) naprej upognjeno v oporo na (zgornjih) lehteh — pri zakolebu vzpora — kolo prednožno z desno s celim obratom v levo nad levo lestvino — (s kolebom) stoji na rokah v vzpori — odsun do opore na (zgornjih) lehteh — potoč nazaj do ležne vzpore za rokama — skrčena opora, predkoleb, prednožka v levo (desno) s celim obratom v desno (levo).

2. Na začetku: Z naskokom premah odnožno z levo v prednos (sonožni) — zakoleb v hipno (naznačeno) stoji na rokah v vzpori — skrčena

*) Če ni določena stran, je nje izbira prepuščena telovadcu.

***) = vzlaka.

****) = potaka.

opora — predkoleb in poskok naprej do (vzporc in) raznožnega useda pred rokama — vzmah prednožno — spad do opore na (zgornjih) lehteh — poteč razročno nazaj — v predkolebu do vzpore — stoja na rokah v vzpori — (vzpora in) spad do vznosne vese — vzklopni naupor — zanožka v desno (levo) s celim obratom v desno (levo).

3. Znotraj bradlje iz kolebanja v opori na (zgornjih) lehteh — pri zakolebu poteč naprej upognjeno v oporo na (zgornjih) lehteh — pri zakolebu vzpore — (spojeno) kolo zanožno z levo — used prednožno obenožno pred rokama na desno lestvino ven — pol obrata v levo v ležno vzporo spredaj bočno — kolo odnožno z desno nad zadnjo lestvino — s poldrugim obratom v levo do stoje na tleh (levi bok k bradlji).

4. Znotraj bradlje z naskokom vzpore — s kolebom hipna (naznačena) stoja na rokah v vzpori — odsun v oporo na (zgornjih) lehteh — poteč nazaj v stojo na ramenih — vzpore — pri predkolebu kolo prednožno obenožno s celim obratom v levo (desno) nad levo (desno) lestvino — zakoleb do stoje na ramenih — poteč naprej v vznosno oporo na (zgornjih) lehteh — vzklopna vzpore — prednožka črez obe lestvini.

5. Na koncu bradlje iz opore na (zgornjih) lehteh (s čelom obrnjenim z bradlje ven) — vznosna opora — vzklopna vzpore — stoja na rokah v vzpori — spad v vznosno oporo na (zgornjih) lehteh — pri zakolebu vzpore in spojeno raznožka.

B. Tezne vaje,

1. Na začetku: Z naskokom vzklopni naupor do prednosa — polagoma stoja na rokah v vzpori — skrčena opora — predkoleb in poskok naprej do prednosa v vzpori — razovka s podporo ob desnem (levem) komolcu prečno — prednožka v levo (desno) s celim obratom v levo (desno).

2. Na začetku: Iz ležne vese tezni naupor soročno v prednosu do vzpore — v skrčeni opori zakoleb do stoje na rokah v vzpori — polagoma (z naznačeno razovko) do prednosa — raznožka nazaj.

3. Znotraj bradlje iz opore na (zgornjih) lehteh polagoma poteč nazaj v stojo na ramenih — stoja na rokah v vzpori — polagoma (z naznačeno razovko) do prednosa — v prednosu cel

obrat nad desno (levo) lestvino — visoka zanožka.

4. Znotraj bradlje z naskokom vzpore — polagoma uleknjeno v stojo na ramenih — poteč naprej polagoma v oporo na (zgornjih) lehteh — s pritegom soročno vzpore — prednos — polagoma stoja na rokah v vzpori — prednožka v levo (desno) s celim obratom v desno (levo).

5. Zunaj bradlje z nadprijemom bočno na sprednji lestvini — z naskokom premah prednožno sonožno do prednosa v vzpori znotraj bradlje prečno — polagoma stoja na rokah — polagoma razovka s podporo ob desnem (levem) komolcu — zanožka v levo (desno).

Na konju na šir.

Višji oddelek.

Vaje je izvesti na obe strani.

1. Prijem z desno roko na sprednji ročaj — kolo odnožno z desno nogo navzpred (= s celim obratom na levo med izvedbo kolesa, istočasno ž njo) do vzpore zadaj na ročajih — s celim obratom na levo z desno roko prijem na hrbet, (spojeno) kolo odnožno z desno nogo (nad hrbtom) in s poluobratom na levo do stoje na tleh (= (spojeno) kolo odnožno na desno s poldrugim obratom na levo do stoje na tleh, desni bok ob konju).

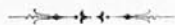
2. Iz vzpore na ročajih spredaj — vzmah odnožno z desno nogo — kolo odnožno z levo nogo — kolo prednožno z desno nogo — premah odbočno (z obema nogama) na levo do vzpore zadaj na ročajih — kolo odnožno z desno nogo nazaj s poluobratom na desno do stoje na tleh (desni bok ob konju).

3. Iz vzpore na ročajih spredaj — vzmah odnožno z desno nogo — kolo odnožno z levo nogo — premah odnožno z levo nogo — strig odbočno na desno — strig odbočno na levo — premah odnožno z desno nogo v vzporo zadaj — (spojeno) odbočka v levo nazaj do stoje na tleh.

4. Iz vzpore na ročajih spredaj — istočasno: premah skrčno z levo nogo, premah odnožno z desno nogo do vzpore zadaj — kolo odbočno z desno nogo (na levo) do vzpore zadaj — premah odbočno (obenožno) nazaj do vzpore spredaj — vzmah odnožno z desno nogo — zanožka v levo.

5. Prijem z levo roko na zadnji ročaj, z desno roko na hrbet — z naskokom premah zanožno sonožno v desno (z obratom) do vzpore

spredaj na ročajih — premah odnožno z desno nogo — strig odbočno v levo — premah odnožno z desno nogo do vzpore zadaj na ročajih — premah odbočno v levo nazaj do vzpore spredaj na ročajih — prednožka v desno čez vrat.

Vse kaže, da bo II. slovenski sokolski izlet v Ljubljani prava slovenska vsesokolska slavnost, slavnost, kakršne še ni videla bela Ljubljana. Da store slovenska sokolska društva vse za kar najmnogoštevilnejšo udeležbo slovenskih Sokolov, to so dolžna samim sebi, dolžna slovenskemu Sokolstvu, dolžna slovenskemu narodu. Po zatrdilu odločilnih činiteljev pa nas ob tej priliki tudi bratje češki Sokoli obiščejo v tako velikem številu, kakor doslej še nikdar ne. Tudi od bratov Hrvatov si obetamo številne udeležbe. Po vsem tem je naravno in odpustljivo, če se pri raznih sklepih glede slavnosti, za kakršno radi ogromnega obsega ne zadoščajo izkušnje, dobljene na dosedanjih slavnostih, marsikaj ni vpoštevalo, kar je pozneje moralo provzročiti premembo prvotnega sklepa. Tako je bila zlasti največja težava z določitvijo primerne časa slavnosti. Oziri na kar najboljšo nastanitev slovenskih in slovanskih gostov, ki jih pričakujemo v mnogo večjem številu, nego smo se nadejali spočetka, so dovedli odbor ljubljanskega Sokola, da je končno veljavno določil slavnost na dni

16., 17. in 18. julija.

To so torej naši dnevi, bratje Sokoli! Pridite mnogobrojno — a pridite dobro pripravljeni, da častno nastopimo pred narodom slovenskim in milimi gosti slovanskimi!

Vprašanja o udeležbi slovenskih Sokolov pri slavnosti in zlasti pri javni telovadbi je razposlal ljubljanski Sokol na koncu preteklega leta vsem slovenskim sokolskim društvom in prosi bratske odbore, ki doslej še niso odgovorili, da to kmalu store. Obrača se dalje do njih z nujno prošnjo, naj vplivajo na pri-glašence, da se slavnosti tudi gotovo udeleže, posebno pa telovadci, da more odbor, oziroma vaditeljski zbor ljubljanskega Sokola na priglašeno število zanesljivo računati. Važno je to kakor za določitev velikosti telovadišča, tako za telovadni spored.

Telovadni spored. Iz okrožnice, ki se je poslala po sklepu odbora in vaditeljskega zbora ljubljanskega „Sokola“ vsem slovenskim sokolskim društvom, posnemamo: Ker ni dveli praznikov skupaj, se je opustila prvotna misel, telovadni spored raztegniti na dva dni. Telovadba se bo zategadelj vršila samo v nedeljo, dne 17. julija. Spored njen, katerega eventualne premembe si vaditeljski zbor pridržuje, je naslednji: I. Zjutraj ob 7. (event. 6.) uri: tekmovalna telovadba; II. dopoldne ob 10. uri: izkušnja za skupne (proste) vaje; III. dopoldne ob 11. uri: slavnostni spored; IV. popoldne ob 3. uri: eventualno nadaljevanje tekmovalne telovadbe; V. popoldne ob polu 5. uri: javna telovadba: a) proste vaje vseh Sokolov (slovenskih in gostov), b) orodna telovadba slovenskih Sokolov (enkratno menjanje orodja), c) telovadba slovenskega sokolskega naraščaja: α) vaje s palicami, β) orodna telovadba; d) ženska telovadba, e) vaje izbranih slovenskih telovadcev, f) vaje gostov.

Tekmovalna telovadba bo obsegala tekmovalje na drogu, bradlji, konju na šir, konju vzdolž, skok v višino, skok v daljino, plezanje po vrvi, tek, proste vaje (slavnostne). Premembe si pridržuje vaditeljski zbor. Vsak priglašenelec se mora udeležiti tekmovalja v vseh strokah. Tekmovalo se bo v višjem in nižjem oddelku. Podrobni tekmovalni red se prijavi pravočasno. Skrajnji rok za prijavo k tekmovalni telovadbi: 1. julija 1904. V današnji številki objavljamo slavnostne proste vaje in pa za višji oddelek vaje na drogu, na bradlji in na konju na šir, izmed katerih se bodo na predvečer tekmovalne telovadbe izžrebale tekmovalne vaje: po ena kolebna in tezna na drogu in bradlji ter ena na konju na šir, ki pa se ima izvesti na obe strani. Vaje za nižji oddelek priobčimo v prihodnji številki.

Slovinci, nabirajte za sklad II. vsesokolskega izleta! Velikanska udeležba, ki se nam obeta iz slovenskega in slovanskega sveta, prireditve, potrebne za slavnost vobče in zlasti obširno, dobro opremljeno telovadišče, vse to bo zahtevalo ogromnih stroškov. Ljubljanski Sokol bi jih ne mogel zmagati sam. Zategadelj se je jel zbirati sklad, ki naj pokrije stroške. Slovinci! Slavnost naša je slavnost vseslovenska. Ne samo ljubljanskemu „Sokolu“, temveč vsej Sloveniji bo veljal obisk drugih slovanskih Sokolov. Gre torej za čast vseh Slovencev, da se odlični slovanski gostje dostojno sprejmo. Pozivljemo zategadelj vse vas poštene Slovence vseh slojev in stanov, da zbirate za ta sklad. Prilika vam je večkrat dana. V veseli družbi je treba samo migljaja, da se zbere vsota, četudi neznatna. Prispevki naj se blagovolijo pošiljati blagajniku ljubljanskega „Sokola“, br. Pavlu Skaletu. Imena darovalcev in zneski se objavijo v „Slovenskem Narodu“, ki je drage volje odprl v ta namen poseben predelek.

Žensko telovadno društvo v Ljubljani priredi meseca aprila javno telovadbo, katere čisti dohodek je namenjen skladu za vsesokolski izlet.

„Sokol“ v Gorici je založil razglednice, da omogoči ž njimi donosom večjo udeležbo svojih članov na II. vsesokolskem izletu, vpoštevajoč veliko važnost in poučnost tega izleta zlasti za obmejna sokolska društva, ki si morajo zategadelj prizadevati, da navdušijo svoje člane za kolikor moči mnogoštevilno udeležbo in manj premožne pa tudi gmotno podpro, da morejo v Ljubljano. Za svoj „potovalni sklad“ je goriški „Sokol“ odločil tudi dohodek javne telovadbe, ki jo priredi skupno s solkanskim „Sokolom“. — Lično izdelanih razglednic je 16 vrst. 100 komadov stane 5 K. Naročila sprejema načelnik goriškega „Sokola“ br. Jo s. Zadel. Če se ni naročnina poslala naprej, se pošljejo razglednice po povzetju, le bratska sokolska društva jih dobe proti poznejšemu plačilu.

„Sokol“, najstarejši češki sokolski list, piše v uvodniku prve letošnje številke: „V številu, če Bog da, premnogobrojnem poletimo k dragim bratom Slovencem na Kranjsko, v deželo divnosti, ki skriva v sebi čudo postojinske jame, čar blejskega jezera in nešteti pri-

rodnik krasot. In ta dobri narod, nezaupljiv sicer kakor vsak tlačeni narod (komu n. pr. moremo le mi verovati?), toda k nam Čelhom gleda kakor k starejšim bratom vdano, poln ljubezni. Ne ostane doma izmed nas, kdor bo le količkaj mogel. Te vdanosti Slovencev češko Sokolstvo nikdar ne prevari!“

Dolenjeavstrijska sokolska župa na Dunaju oslavi dne 27. marca t. l. svoj desetletni obstoj s „skupnim večerom“. Dohodek je določen potovalnemu zakladu za izlet v Ljubljano.

Vestnik slovenskega Sokolstva.

Slovenskih sokolskih društev je 15. Po letu ustanovitve si slede takole: Ljubljana 1863, Mozirje 1882, Trst 1882, Gorica 1887, Novo mesto 1887, Prvačina 1889, Zagorje 1890, Celje 1890, Postojina 1894, Kranj 1896, Idrija 1897, Solkan 1900, Šiška 1902, Ljutomer 1903, Tržič 1903.

Žensko telovadno društvo v Ljubljani se je ustanovilo l. 1900.

Snuje se „Sokol“ na Jesenicah.

„Sokol“ v Idriji ima 4 ustanovne, 20 podpornih in 76 izvršujočih članov ter 26 članic. Telovadna statistika l. 1903.: Mlajši bratje: telovadnih ur 142, udeležba v vsem skupaj 2294, povprek na uro 16·2, največ na uro 26, najmanj 9, telovadcev na koncu leta 25; — starejši bratje: telovadnih ur 14, udeležba v vsem skupaj 82, povprek na uro 5·8, največ 7, najmanj 4, na koncu leta 6; — učenci: telovadnih ur 58, udeležba v vsem skupaj 1347, povprek 23, največ 39, najmanj 11, na koncu leta 26; — vajenci: ur 67, udeležba 779, povprek 11·6, največ 21, najmanj 3, na koncu leta 15; — članice: ur 60, udeležba 272, povprek 4, največ 10, najmanj 2, na koncu leta 9; — gojenke: ur 53, udeležba 306, povprek 5·7, največ 8, najmanj 2, na koncu leta 8. — Telovadijo: telovadci v ponedeljek, sredo in petek od 8—10 ure zvečer, učenci v četrtek in nedeljo od 1—2 u e popoldne, vajenci v nedeljo od 1/2—5 ure popoldne, članice in gojenke v sredo in petek od 6—1/2 ure zvečer v telovadnici mestne realke. Občni zbor je meseca

januarja. Starosta: Jan Gruden, podstarosta: Fran Ciniburk, tajnik: Evgen Tuječ, blagajnik: Andrej Primožič, — odborniki: Fran Krčnik, Josip Lapajne, Leopold Pogačnik in Josip Seljak (gospodar). Vaditeljski zbor: Julij Novak, načelnik, Fran Krčnik, namestnik, Josip Seljak, vaditelj, Karol Špet, vad. namestnik, Valentin Albreht, Anton Ferjančič in Josip Lapajne, pripravniki. — Strokovna knjižnica 52 zvezkov. Javne telovadbe 18. januarja, 2. avgusta v Idriji, 19. julija na Razpotju. Društvo je sodelovalo pri javnih telovadbah 1. junija v Ajdovščini, 14. junija v Postojni. Pešizlet: 10. maja čez Veharše v Godovič, 21. maja v Belo-Zadlog, 19. julija na Razpotje, 8. novembra v Kanomljo. Prehodilo se je v vsem 88 km. Premoženje: telovadne orodje 926 K, druga oprava 830 K, v gotovini 393 K. Poučna in zabavna knjižnica 252 knjig. V l. 1903. je bilo izposojil 379.

Celjski „Sokol“ ima v Celju 107, v Žalcu 36, skupaj 143 članov. Število telovadcev v Celju 26, v Žalcu 16, skupaj 42. Leta 1903 se je telovadilo: a) v Celju: I. člani od 1. januarja do 1. oktobra po trikrat na teden (v torek, četrtek in soboto), od 1. oktobra naprej po dvakrat na teden (v torek in soboto), ob četrtekih pa je bil vaditeljski tečaj; — II. gojenci enkrat na teden (ob nedeljah); — III. ženski oddelek enkrat na teden (ob sredah). Telovadnica je v okoliški šoli v Celju. — b) V Žalcu je osnovan odsek celjskega „Sokola“, ki telovadi po 2krat na teden (v ponedeljek in v petek). Telovadnica je v novi hmeljski sušilnici gosp. Rudolfa Senice. — Povprečni telovadni obisk l. 1903 na uro: a) telovadcev v Celju 14:1, v Žalcu 12:2, b) naraščaja v Celju 12:2, c) telovadk v Celju 5. Občni zbor se vrši vsako leto meseca januarja. Odbor: starosta dr. Ivan Dečko, podstarosta dr. Josip Karlovšek, načelnik Jože Smertnik, tajnik dr. Ljudevit Sticher, blagajnik Franjo Jošt, odborniki: Fran Lončar, Mirko Meglič, dr. Gvidon Serbec. Celjski Sokol še nima vaditeljskega zbora. Telovadbo vodi načelnik br. Jože Smertnik s pomočjo vaditeljskih pripravnikov, bratov: Mirka Megliča, Maksa Zabukovška in Valentina Vesterja. Društvo je priredilo l. 1903. tri izlete in 3 javne telovadbe. I. Pešizlet v Ljubečno. II. Z vlakom v Št. Jur n. j. ž. III. Pešizlet v

Žalec. Prehodilo se je skupaj 24 km. Premoženje društva v Celju K 637:33, odseka v Žalcu K 360—, skupaj 997 K 33 vin. Knjižnica se je ustanovila meseca decembra 1903 in je imela na koncu 1903. l. 87 knjig.

Raznoterosti.

Današnja številka našega lista ima osem strani priloge.

Hrvatsko Sokolstvo se je pričelo v zadnjem času gibati jako živalno. Lani si je osnovalo svoj list „Sokol“ in ga dalo na razpolago tudi slovenskemu Sokolstvu. Hrvatski sokolski mesečnik je obračal lani veliko pozornost slovenskemu Sokolstvu, objavil dokaj poročil slovenskih sokolskih društev in tudi več člankov v slovenskem jeziku. Iz praktičnih ozirov in iz praktične potrebe ter vsled mnogostransko izraženih želj pa je bila osnova samostojnega slovenskega sokolskega lista neodložljiva. Tudi v naprej bo hrvatski „Sokol“ po potrebi in želji prijavljal slovenske članke. Dobro urejevani list priporočamo toplo slovenskim Sokolom.

Unija francoskih gimnastov priredi letos v Arrasu XXX. francosko federalno slavnost z javno in tekmovalno telovadbo. Češko Sokolstvo pošlje k slavnosti številno odposlanstvo.

„Sagatio“. Pri javnih telovadbah ljubljanskega „Sokola“ je bilo prejšnja leta večkrat videti igro s takozvanim lovilnikom. Ta igra je bila znana že Rimljanom za časa cesarja Avgusta. Ako so rimski „krokarji“, vračajoč se pozno v noč ali ob ranem jutru domov, srečali otroka, so se radi ž njim malo „pozabavali“. Zgrabili so ga, razprostrli plašč na tla, položili nanj malega ujetnika in, zgrabivši plašč na več koncih, metali revčka v zrak. Po plašču, ki se je imenoval sagum, so nazvali to igro sagatio.

Listnica uredništva.

Br. dr. V. S. v Mariboru, M. R. istotam, F. M., Pueblo (Colorado, Amerika): Pošiljamo list, več za sedaj ne moremo storiti. „Redovne vaje v členu in četi“ so že davno vse razprodane. Oskrbimo novo izdajo ali pa jih ponatisnemo izpopolnjene v listu.

Br. odboru goriškega „Sokola“: Do konca februarja bo vse glede tekmovalne telovadbe v redu. Na zdar!